

Bruksela, 28 kwietnia 2025 r.
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

NOTA

Od: Prezydencja
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada

Dotyczy: Nowe podejście do kultury w Unii Europejskiej: kompas kultury i przyszłość programu „Kreatywna Europa”
– *Debata orientacyjna*

Delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat z myślą o debacie orientacyjnej na posiedzeniu Rady (ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu) w dniu 13 maja 2025 r.

**Nowe podejście do kultury w Unii Europejskiej:
kompas kultury i przyszłość programu „Kreatywna Europa”**

Debata orientacyjna

A. WPROWADZENIE

W obecnej niestabilnej i niepokojącej sytuacji geopolitycznej potrzebna jest silna i zjednoczona UE. Kultura i dziedzictwo kulturowe są wyrazem kreatywności i naszej bogatej historii; stanowią fundament życia społecznego, różnorodności kulturowej i wartości europejskich. Jednocześnie europejski sektor kultury i sektor kreatywny stoją w obliczu bezprecedensowych wyzwań. Rosyjska agresja na Ukrainę i jej barbarzyńskie przejawy wyraźnie pokazują, że zagrożone jest również dziedzictwo kulturowe. W sytuacjach konfliktu, w których wspólna kultura i dziedzictwo Europy cierpią na skutek wojny, kluczowe znaczenie ma rozwijanie odporności społecznej i instytucjonalnej, a także strategii, które umieszczają kulturę, dziedzictwo i zrównoważony rozwój w centrum polityk odbudowy.

Dlatego na tym decydującym dla Europy etapie konieczne jest ponowne przemyślenie naszego wsparcia dla kultury oraz sektora kultury i sektora kreatywnego. Oczekujemy publikacji wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034, które określą zakres i formułę przyszłego wsparcia finansowego UE na rzecz kultury. Równoległe i w odpowiedzi na wezwanie Rady Komisja Europejska pracuje nad kompasem kultury – nadrzędnymi ramami strategicznymi służącymi ukierunkowaniu i wykorzystaniu wielu wymiarów kultury, które to ramy powinny wskazać kierunek działań w odniesieniu do pilnych kwestii dotyczących sektora kultury i sektora kreatywnego w Europie.

B. PRZYSZŁOŚĆ PROGRAMU „KREATYWNA EUROPA”

W tym kontekście szczególne znaczenie dla wszystkich państw członkowskich ma program „Kreatywna Europa” – najważniejszy finansowany przez UE instrument wspierania europejskiego sektora kultury i sektora kreatywnego. Inicjatywy realizowane w ramach programu „Kreatywna Europa” umożliwiły znaczne wsparcie współpracy transgranicznej, promowanie różnorodności kulturowej i językowej, gromadzenie wiedzy fachowej oraz rozwijanie potencjału i możliwości podmiotów europejskich w sektorze kultury i sektorze kreatywnym. Przyczyniły się one również do wzmocnienia profesjonalizacji i konkurencyjności sektora kultury i sektora kreatywnego, a także do rozwijania się tych sektorów na rynku światowym.

Za programowanie i wdrażanie programu „Kreatywna Europa” odpowiada Komisja Europejska. W styczniu 2025 r. ministrowie kultury z 27 państw UE podpisali pismo skierowane do wiceprzewodniczącej Komisji Henny Virkkunen i komisarzy Glenna Micallefa i Piotra Serafina, w którym podkreślili znaczenie kultury dla rozwoju i różnorodności Europy oraz zaznaczyli, że należy kontynuować wspólne wysiłki na rzecz utrzymania programu. Unijni ministrowie kultury zauważyli, że program „Kreatywna Europa” jest jedynym programem UE opracowanym specjalnie w celu wspierania współpracy między organizacjami działającymi w sektorze kultury i sektorze kreatywnym, artystami i osobami zawodowo związanymi z kulturą. Podkreślili, że kultura odgrywa kluczową rolę w ochronie wspólnoty wartości, wzbogacaniu naszej wspólnej tożsamości europejskiej i zwiększaniu spójności społecznej, a jednocześnie wspiera innowacje i konkurencyjność. Ponadto kultura, ich zdaniem, sprzyja poczuciu przynależności i zaangażowaniu obywatelskiemu, co ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania wartości demokratycznych UE. Ministrowie zauważyli też, że potrzeba współpracy w sektorze kultury i sektorze kreatywnym na szczeblu UE nigdy nie była tak nagła niż obecnie, zwłaszcza w kontekście trwającej transformacji cyfrowej i w stale zmieniającym się świecie.

O woli kontynuowania programu „Kreatywna Europa” świadczy brzmienie końcowego fragmentu pisma:

„(...) aby zapewnić sektorowi możliwość dalszego dostosowywania i rozwijania się w szybko zmieniającym się globalnym krajobrazie, my, niżej podpisani ministrowie kultury, zdecydowanie wzywamy Komisję Europejską do dalszego priorytetowego traktowania różnorodności kulturowej i wolności artystycznej. Potwierdzamy, że sektor kultury i sektor kreatywny, w tym przemysł audiowizualny, wymagają skutecznych unijnych zachęt dostosowanych do poszczególnych sektorów. Zachęty te muszą być zarówno dobrze wyeksponowane, jak i strategicznie opracowane, tak by były w stanie wspierać współpracę kulturalną i tworzenie treści. Powinny one zagwarantować, że strategie i priorytety UE w zakresie finansowania będą elastyczne i możliwe do dostosowywania w świetle szybko zmieniających się potrzeb sektora, a także w obliczu wyzwań cyfrowych i innowacji technologicznych. Nie uprzedzając negocjacji w sprawie budżetu UE, pragniemy podkreślić, że tylko dzięki takim ukierunkowanym środkom możemy zabezpieczyć długoterminową odporność, konkurencyjność i żywotność europejskiego ekosystemu kultury i sektora kreatywnego. Liczymy na kontynuowanie wspólnych działań i na dalsze wzmocnianie roli Europy we wspieraniu różnorodności kulturowej, kreatywności i innowacji”.

Jasne i zdecydowane stanowisko unijnych ministrów kultury jest jednym z kluczowych elementów, który należy uwzględnić w trwającym procesie przygotowań w celu wzmocnienia programu „Kreatywna Europa” w przyszłości.

C. NOWY KOMPAS KULTURY

Kompas kultury jest jedną ze sztandarowych inicjatyw wskazanych w piśmie określającym zadania komisarza Glenna Micallefa. Kompas powinien pomóc włączyć kulturę do nadrzędnych celów politycznych UE, potwierdzając unijne wartości i zasady przewodnie, a ostatecznym celem jest zapewnienie większej dostępności kultury dla wszystkich. Inicjatywa powinna uwzględniać potrzebę bardziej strategicznego i spójnego podejścia do unijnego wsparcia kultury, które to podejście będzie stanowić odpowiedź na trudny kontekst polityczny i geopolityczny.

Komisja rozpoczęła przygotowania do tej strategicznej inicjatywy – m.in. przeprowadziła pierwszą produktywną wymianę z państwami członkowskimi UE, która odbyła się na nieformalnym posiedzeniu ministerialnym w Warszawie 8 kwietnia – koncentrując się na podstawowych zasadach kształtowania polityki UE w dziedzinie kultury, które mają zostać zapisane w przyszłym kompasie kultury, i potwierdzając najważniejsze kierunki działań. Państwa członkowskie uznały nieodłączną wartość kultury i potrzebę zagwarantowania wolności artystycznej, ochrony różnorodności kulturowej, dziedzictwa kulturowego i budowania odporności sektora, a równocześnie fakt, że istotne znaczenie dla gotowości i dostępności kultury mają technologie cyfrowe. W obliczu zmiany klimatu decydenci w dziedzinie kultury powinni również wziąć pod uwagę zrównoważony rozwój, zapewnić inwestycje w innowacje i transformację technologiczną, uwzględniając przy tym jednak wpływ sztucznej inteligencji na sektor. Wiele głosów odnosiło się do artystów i twórców jako kluczowego kapitału – opowiadano się za przepisami poprawiającymi warunki pracy i zapewniającymi sprawiedliwe wynagrodzenie oraz zwiększającymi ochronę socjalną. Uczestnicy jednogłośnie podkreślili rolę kultury w budowaniu demokracji, dobrostanu i zdrowia społeczeństw, i w związku z tym zwrócono uwagę na kwestię włączania kultury do głównego nurtu polityki UE i na dyplomację kulturalną.

Po konstruktywnych dyskusjach na nieformalnym posiedzeniu ministerialnym posiedzenie Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu 13 maja będzie dla ministrów okazją do pogłębienia wymiany poglądów co do kluczowych tematów z zakresu polityki kulturalnej ujętych w kompasie kultury, aby odpowiedzieć na główne wyzwania dla kultury, sektora kultury i sektora kreatywnego oraz sektorów powiązanych.

Kompleksowy proces konsultacji dotyczący kompasu kultury obejmuje również konsultacje pisemne (w formie ankiety online) oraz seminarium robocze, które odbędzie się w 17 czerwca 2025 r. w Brukseli i którego współgospodarzami będą Komisja Europejska i prezydencja. Te etapy konsultacji mają ułatwić państwom członkowskim udział w kształtowaniu przyszłego strategicznego wsparcia polityki UE na rzecz kultury.

D. PYTANIA NA DEBATE ORIENTACYJNA

W związku z powyższym ministrowie proszeni są o przedstawienie swoich poglądów odnośnie do następujących pytań:

1. Biorąc pod uwagę obecne wyzwania stojące przed sektorem kultury i sektorem kreatywnym, prosimy wskazać, czy aby lepiej sprostać tym wyzwaniom, program „Kreatywna Europa” należy dostosować, a jeśli tak, to w jaki sposób?
2. Biorąc pod uwagę aktualny kontekst geopolityczny, w jaki sposób kompas kultury może zmienić obecny stan rzeczy i zapewnić uznanie strategicznego znaczenia kultury, na równi z innymi nowymi priorytetami politycznymi pojawiającymi się na szczeblu UE i państw członkowskich?

Czas wystąpień nie powinien przekraczać trzech minut.

Prezydencja chciałaby, aby po posiedzeniu Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu ministrowie przedstawili swoje oświadczenia w formie pisemnej. Państwa sugestie zostaną przekazane Komisji Europejskiej jako wkład w dalsze przygotowania przyszłego programu „Kreatywna Europa” i kompasu kultury.
